

**HISTORY OF WEATHER AND CLIMATE IN THE CZECH LANDS
VOLUME VII**

RUDOLF BRÁZDIL ET AL.

**HISTORICAL AND RECENT
FLOODS IN THE CZECH REPUBLIC**

Masaryk University in Brno
Czech Hydrometeorological Institute in Prague

Brno – Prague
2005

**HISTORIE POČASÍ A PODNEBÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH
SVAZEK VII**

RUDOLF BRÁZDIL A KOLEKTIV

**HISTORICKÉ A SOUČASNÉ
POVODNĚ V ČESKÉ REPUBLICĚ**

Masarykova univerzita v Brně
Český hydrometeorologický ústav v Praze

Brno – Praha
2005

OBSAH

1 ÚVOD	9
2 POVODNĚ A JEJICH CHARAKTERISTIKY	11
2.1 POVODENĚ	11
2.2 CHARAKTERISTIKY POVODNĚ	11
2.3 DRUHY POVODNÍ	12
2.4 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ VZNIK A PRŮBĚH POVODNĚ	14
3 DOSAVADNÍ POZNATKY O STUDIU POVODNÍ V ČESKÉ REPUBLICE A V EVROPSKÉM KONTEXTU	18
4 SYNOPTICKÉ PŘÍČINY POVODNÍ	25
4.1 POVODNĚ ZIMNÍHO TYPU	26
4.2 POVODNĚ LETNÍHO TYPU	26
4.3 KLIMATOLOGIE EXTRÉMNÍCH DENNÍCH ÚHRŇŮ SRÁŽEK NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	29
4.3.1 Absolutní denní maxima srážek	29
4.3.2 N-letost maximálních jednodenních až sedmidenních úhrňů srážek	31
5 CHRONOLOGIE POVODNÍ V ČESKÉ REPUBLICE V OBDOBÍ SYSTEMATICKÝCH HYDROLOGICKÝCH POZOROVÁNÍ	38
5.1 HISTORIE SYSTEMATICKÝCH HYDROLOGICKÝCH POZOROVÁNÍ	38
5.2 POVODNĚ NA VYBRANÝCH TOCÍCH V ČESKÉ REPUBLICE	42
5.2.1 Řeka Vltava v Praze	42
5.2.1.1 Historie vodoměrných pozorování	42
5.2.1.2 Základní hydrologické charakteristiky řeky Vltavy v Praze	43
5.2.1.3 Chronologie pražských povodní v období 1825–2003	45
5.2.1.4 Synoptické příčiny povodní na Vltavě v Praze	49
5.2.2 Řeka Ohře v Lounech	58
5.2.2.1 Historie vodoměrných pozorování	58
5.2.2.2 Základní hydrologické charakteristiky řeky Ohře v Lounech	58
5.2.2.3 Chronologie lounských povodní v období 1884–2003	59
5.2.3 Řeka Labe v Děčíně	61
5.2.3.1 Historie vodoměrných pozorování	61
5.2.3.2 Základní hydrologické charakteristiky řeky Labe v Děčíně	62
5.2.3.3 Chronologie děčínských povodní v období 1851–2003	62
5.2.4 Řeka Odra v Bohumíně	66
5.2.4.1 Historie vodoměrných pozorování	66
5.2.4.2 Základní hydrologické charakteristiky řeky Odry v Bohumíně	66
5.2.4.3 Chronologie bohumínských povodní v období 1896–2003	66
5.2.4.4 Synoptické příčiny povodní na Odře v Bohumíně	67
5.2.5 Řeka Morava v Kroměříži	72
5.2.5.1 Historie vodoměrných pozorování	72
5.2.5.2 Základní hydrologické charakteristiky řeky Moravy v Kroměříži	74
5.2.5.3 Chronologie kroměřížských povodní v období 1881–2003	75
5.2.5.4 Synoptické příčiny povodní na Moravě v Kroměříži	76

5.2.6	Srovnávací analýza povodní na vybraných tocích České republiky	83
5.2.6.1	Typizace povětrnostních situací ve vztahu k povodním	83
5.2.6.2	Vztahy mezi povodněmi na Vltavě a na Labi	85
5.2.6.3	Sezonalita povodní	86
5.2.6.4	Kumulace hydrometeorologických extrémů	87
5.3	KOMPLEXNÍ ANALÝZA VYBRANÝCH KATASTROFÁLNÍCH POVODNÍ V ČESKÉ REPUBLICE	87
5.3.1	Povodeň z března roku 1845	87
5.3.2	Povodeň z února roku 1862	91
5.3.3	Povodeň z května roku 1872	92
5.3.4	Povodeň ze září roku 1890	94
5.3.5	Povodeň z července roku 1897	99
5.3.6	Povodeň z července roku 1903	103
5.3.7	Povodeň ze srpna a září roku 1938	106
5.3.8	Povodeň z července roku 1997	108
5.3.9	Povodeň ze srpna roku 2002	112
5.4	VARIABILITA POVODNÍ A GLOBÁLNÍ OTEPLOVÁNÍ	114
6	CHRONOLOGIE HISTORICKÝCH POVODNÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH PŘED ZAČÁTKEM PŘÍSTROJOVÝCH MĚŘENÍ	127
6.1	SVATOVÁCLAVSKÉ LEGENDY A NEJSTARŠÍ POVODEŇ V ČECHÁCH	127
6.2	PRAMENNÁ ZÁKLADNA ÚDAJŮ O HISTORICKÝCH POVODNÍCH	132
6.2.1	Prameny narativní povahy	132
6.2.2	Denní záznamy počasí	134
6.2.3	Osobní korespondence	135
6.2.4	Speciální tisky	135
6.2.5	Úřední hospodářské záznamy	138
6.2.6	Noviny	139
6.2.7	Obrazová dokumentace	140
6.2.8	Kramářské a trhové písně	140
6.2.9	Vědecké práce a sdělení	142
6.2.10	Epigrafické prameny	143
6.2.10.1	Značky velkých vod na Vltavě v Praze	143
6.2.10.2	Značky velkých vod v povodí Vltavy	148
6.2.10.3	Značky velkých vod na Labi v Děčíně	149
6.2.10.4	Značky velkých vod v povodí Labe	154
6.3	PERCEPCE HISTORICKÝCH POVODNÍ A OCHRANA PŘED NIMI	156
6.4	HISTORIE POVODNÍ V ČESKÉ REPUBLICE PRO VYBRANÉ VODNÍ TOKY	161
6.4.1	Řeka Vltava	163
6.4.2	Řeka Ohře	172
6.4.3	Řeka Labe	178
6.4.4	Řeka Odra	188
6.4.5	Řeka Morava	192
6.5	ANALÝZA NEJVĚTŠÍCH HISTORICKÝCH POVODNÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH	197
6.5.1	Povodeň ze září roku 1118	197
6.5.2	Povodeň z ledna–února roku 1342	198
6.5.3	Povodeň z července roku 1432	200
6.5.4	Povodeň ze srpna roku 1501	207
6.5.5	Povodeň z března roku 1598	208
6.5.6	Povodeň ze srpna roku 1598	210
6.5.7	Povodeň z února roku 1655	213
6.5.8	Povodeň z června roku 1675	214

6.5.9 Povodeň z února roku 1784	216
6.5.10 Povodeň z února roku 1799	220
7 HISTORICKÉ A SOUČASNÉ POVODNĚ V ČESKÉ REPUBLICE — SYNTÉZA PŘÍSTROJOVÝCH MĚŘENÍ A DOKUMENTÁRNÍCH ÚDAJŮ	224
7.1 INFORMACE O POVODNÍCH V ČESKÉ REPUBLICE PODLE DOKUMENTÁRNÍCH PRAMENŮ	224
7.2 INFORMACE O POVODNÍCH V ČESKÉ REPUBLICE PODLE SYSTEMATICKÝCH HYDROLOGICKÝCH POZOROVÁNÍ	233
7.3 POROVNÁNÍ HISTORICKÝCH A SOUČASNÝCH POVODNÍ V ČESKÉ REPUBLICE	233
7.4 DLOUHODOBÉ KOLÍSÁNÍ POVODNÍ V ČESKÉ REPUBLICE A JEJICH EVROPSKÝ KONTEXT	241
8 ZÁVĚR	243
LITERATURA	245
PRAMENY A POUŽITÉ ZKRATKY	277
SUMMARY	287